

Received: 23 June 2021

Revised: 30 August 2021

Accepted: 6 March 2023

ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของ
ฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์¹
SCULPTURE: MENSTRUATION AND PAIN UNDER THE EFFECT OF
HORMONAL CHANGE IN WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE¹

ชาลิศา วงษ์มงคล^{2*}Chalisa Wongmongkol^{2*}กมล เผ่าสวัสดิ์³Kamol Phaosavasdi³กิตสิรินทร์ กิติสกล⁴Kitsirin Kitisakon⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งในวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์” มุ่งที่จะอธิบายกระบวนการในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก จากการมีประจำเดือนที่ส่งผลให้เกิดความเจ็บปวดทรมานทางร่างกาย

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ (ทัศนศิลป์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ This article is a part of Dissertation, Doctor of Fine and Applied Arts Program in Fine and Applied Arts (Fine Arts), Chulalongkorn University

² นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² Graduate Study, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก, ศาสตราจารย์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ Dissertation Advisor, Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ Dissertation Co-advisor, Assistant Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

* Corresponding author e-mail: w.janchalisa@gmail.com

และจิตใจ ผ่านศิลปะที่ใช้เรือนร่างมนุษย์เป็นสื่อในการแสดงออกจากผลที่เกิดขึ้นของตนเองด้วยการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่แสดงอัตลักษณ์ของความเป็นเพศหญิง

ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ในการทำความเข้าใจความรู้สึกจากประสบการณ์ของตนเอง และสำรวจลักษณะอาการในช่วงมีประจำเดือน ร่วมกับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเชิงการแพทย์ สังคม และวัฒนธรรม ใช้แนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ (Expression) ความเจ็บปวด (Pain) และการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Kinesics) เพื่อวิเคราะห์สัญญาณการแทนค่าทางศิลปะ โดยมีรูปแบบของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art) เป็นแนวทางในการใช้วัสดุอุปกรณ์ นำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถสะท้อนสภาวะอารมณ์ความรู้สึกเจ็บปวดจากประสบการณ์ผ่านรูปแบบงานประติมากรรม ผู้วิจัยได้หยิบยกตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ชุด “Cocoon” เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยสร้างสรรค์จากผลงานทั้งหมด 4 ชุด

คำสำคัญ: สภาวะความเจ็บปวด; ประจำเดือน; ประติมากรรม; ศิลปะแบบผู้หญิง

Abstract

This article is a part of the research project entitled “Sculpture: Menstruation and Pain Under the Effect of Hormonal Change in Women of Reproductive Age”. The research project aims to explain the conveyance process of emotions and feelings during the painful menstrual period. Having the period leads to pain, both mental and physical. These pains are illustrated through artwork using maiden-like identities through human shapes as well as materials related to feminine identity.

The researcher applied the theory of Phenomenology to understand the excruciating feeling of her experience. Moreover, the researcher studied related documents regarding medical, social, and cultural perspectives. The concepts of expression, pain, and kinesics were also applied to analyze artistic representations. The researcher also applied feminine art as a guideline for material selection. From the inspiration to answering the research questions, the researcher wishes to convey both emotion and feeling through sculpture. The researcher also took a sample of the “Cocoon” series of creative works to guide the creative research from a total of 4 works.

Keywords: Pain; Menstrual; Period; Sculpture; Femininity

1. บทนำ

ภายในร่างกายของผู้หญิงที่เปลี่ยนจากวัยสาวเป็นวัยเจริญพันธุ์ จะมีความแปรปรวนที่เกิดขึ้นทุกเดือนจากการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของฮอร์โมนเพศหญิง คือ เอสโตรเจนและโพรเจสเตอโรนทำให้มีการตกไข่และมีประจำเดือน ฮอร์โมนเพศหญิงและฮอร์โมนจากสมองทำงานประสานกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดความไม่สมดุลของฮอร์โมนต่าง ๆ ในรอบเดือน จึงส่งผลให้มีอาการก่อนมีประจำเดือน หรือ Premenstrual Symptoms (PMS) ซึ่งเป็นอาการทางร่างกาย พฤติกรรม จิต และอารมณ์ (คุโรซึมิ ซาโอริ และซาตะ เซทสึโกะ, 2563, น. 16)

ผู้วิจัยเป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่มีลักษณะอาการก่อนมีประจำเดือนและอาการปวดท้องระหว่างมีประจำเดือนตั้งแต่ช่วงอายุ 15 ปีเป็นต้นมา ก่อนมีประจำเดือนประมาณ 1 สัปดาห์มักมีอาการทั้งทางร่างกายและทางอารมณ์ PMS ที่รบกวนการดำเนินชีวิตประจำวัน อาการปวดศีรษะ คัดตึงหน้าอก ตัวบวม ซึ่งเกิดร่วมกับอารมณ์หดหู่ หงุดหงิด เครียด และเมื่อมีประจำเดือนก็ต้องเผชิญกับอาการปวดท้องที่รุนแรงพร้อมกับเลือดประจำเดือนที่มีปริมาณมาก มีการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ค่อนข้างแปรปรวนอ่อนไหวง่าย ซึมเศร้า และไม่ต้องการพบปะผู้คน บ่อยครั้งทำให้มีปัญหากับคนรอบข้าง และมีประสิทธิภาพในการทำงานลดลง

ผู้วิจัยเติบโตมากับฐานความคิดของสังคมที่เชื่อว่าประจำเดือนเป็นสิ่งสกปรก ไม่บริสุทธิ์ เป็นเรื่องส่วนตัวที่ต้องคอยปิดบัง เป็นมารยาททางสังคมที่ต้องเลี่ยงการพูดถึง แม้แต่การซื้อหรือการพกผ้าอนามัยก็ต้องแอบซ่อนให้มิดชิดเช่นกัน (คำ ผกา, 2561) ดังนั้นเมื่อปวดท้องหรือมีอาการอันไม่พึงประสงค์จากประจำเดือนจึงไม่กล้าปรึกษาใคร ต้องอดทนเพื่อให้ผ่านไปในทุกเดือน สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างความกดดันและความอัดอั้นใจ นอกจากผลกระทบทางกายภาพที่ต้องเผชิญแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกซึ่งมาจากวัฒนธรรมบางประการที่ห้ามไม่ให้ผู้หญิงมีประจำเดือนทำล้วนส่งผลกระทบต่อจิตใจและชีวิตประจำวันด้วยเช่นกัน

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2559, น. 143) ได้กล่าวถึงความเชื่อและจารีตประเพณีในสังคมไทยที่ยังคงหลงเหลือร่องรอยการจำกัดสิทธิของผู้หญิงด้วยข้อจำกัดทางสังคมต่าง ๆ มักจะเกี่ยวเนื่องกับการมีประจำเดือนอันนำไปสู่ข้อห้าม เช่น วัดบางแห่งทางภาคเหนือไม่อนุญาตให้ผู้หญิงเข้าบริเวณเจดีย์ จากความเชื่อที่ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ฝังอยู่ ณ สถานที่นั้น หรือมีการลงอาคมเอาไว้ หากผู้หญิงมีประจำเดือนเดินเข้าไปอาจจะทำให้อาคมเสื่อมลง ในบางท้องถิ่นยังมีความเชื่อว่าผู้หญิงมีประจำเดือนห้ามเด็ดพืชผล เพราะจะทำให้ไม่ออกผลหรือล้มตาย เช่นกันกับความเชื่อในสังคมอินเดียที่ห้ามรดน้ำต้นไม้ ห้ามเตะขวิดผักตอง และอีกหลายประการ

ในโฆษณาทางโทรทัศน์ ภาพของผ้าอนามัยมักใช้ภาพแทนของเลือดประจำเดือนเป็นน้ำสีฟ้าเพื่อปิดบังสีที่แท้จริงของเลือดประจำเดือน รวมถึงการนำเสนอความสุข ความสดใสร่าเริงที่เกิดจากการสวมใส่ผ้าอนามัย

การขยับตัวเคลื่อนไหวอย่างสะดวกสบายในทุกอิริยาบถ (Dooddot, 2560) สิ่งเหล่านี้ล้วนตรงข้ามกับความเป็นจริงโดยสิ้นเชิง เพราะจากประสบการณ์ของผู้วิจัยมีเพียงความอึดอัดและการเคลื่อนไหวอย่างลำบาก อันเกิดจากความเจ็บปวดทางร่างกายเท่านั้น

ดังนั้น การเปิดเผยลักษณะอาการต่าง ๆ ของผู้หญิงที่มีประจำเดือน หรือภาพลักษณ์ที่แท้จริงของประจำเดือนจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อให้การมีประจำเดือนเป็นเรื่องปกติที่ผู้หญิงสามารถพูดถึงได้อย่างสะดวกและไม่เป็นเรื่องน่าอายที่ต้องปกปิดอีกต่อไป ประจำเดือนในบริบทของสังคมปัจจุบันจึงไม่อาจพูดถึงได้อย่างเปิดเผยแม้เป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของร่างกายก็ตาม การที่เรื่องประจำเดือนเป็นเรื่องเขินอายหรือเป็นสิ่งที่ต้องปิดบัง ไม่สามารถพูดคุยกแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันได้อย่างเต็มที่ทำให้ผู้หญิงขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง เพราะสุขภาพทางเพศและระบบอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิงมีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของประชากรและสถานภาพของผู้หญิงเป็นอย่างมาก หากผู้หญิงขาดข้อมูลด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ อาจทำให้ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรครอบด้านซึ่งมีผลต่อการใช้ชีวิตในสังคม (สุนิรัตน์ ยังยืน, 2555, น. 171)

จากข้อมูลข้างต้นที่ได้ทำการศึกษามาส่งผลต่อแนวความคิดของผู้วิจัยในการสำรวจร่างกายของตนเองในช่วงมีประจำเดือน และได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ความเจ็บปวดทรมานที่ต้องเผชิญส่งกระทบต่อสุขภาพในทุกด้าน ทำให้ไม่อาจเพิกเฉยต่อเรื่องประจำเดือนที่ต้องคอยปิดบังได้อีกต่อไป ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้หญิงที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องประจำเดือนโดยตรง จึงต้องการที่จะนำเรื่องราวเหล่านี้มาเปิดเผยให้เห็นถึงอีกแง่มุมหนึ่งของการมีประจำเดือนที่เต็มไปด้วยความเจ็บปวดทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการทำงานวิจัยสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง สะท้อนลักษณะอาการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของตนเองผ่านผลงานศิลปกรรม ในผลงานชุดประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือนในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย การแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือนและโรคทางจิตเวชที่มีความสัมพันธ์กับฮอร์โมนเพศ

2.2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานชุดประติมากรรมและการจัดวางที่สะท้อนภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนที่ได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้วิจัย

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ด้านเนื้อหา ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือนในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย การแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือนและโรคทางจิตเวชที่มีความสัมพันธ์กับฮอโมนเพศ

3.2 ด้านทฤษฎี ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ (Expression) แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful) ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art)

3.3 ด้านรูปแบบ นำเสนอผลงานที่สะท้อนสภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนภายใต้อิทธิพลของฮอโมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์ ในรูปแบบประติมากรรม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย พัฒนาและทดลองเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ตรงตามกรอบความคิดที่ใช้ในการนำเสนอ ในผลงานวิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้ แบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

4.1 กระบวนการวิจัย มีขั้นตอนต่อไปนี้

4.1.1 ศึกษาข้อมูล องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) ที่มีการสืบค้นและวิจัยเบื้องต้นแล้ว เกี่ยวกับเรื่องประจำเดือนในเชิงการแพทย์ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงสังเกตลักษณะอาการของตนเอง ตลอดจนศึกษารูปแบบผลงานทางทัศนศิลป์ กระบวนการทางศิลปะ หลักการทางด้านสุนทรียศาสตร์ รูปแบบในงานศิลปกรรมที่เกี่ยวกับการสะท้อนอารมณ์ (Expression) และความรู้สึกรู้สึกจากประสบการณ์ของผู้หญิงเพื่อนำมาทำความเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยสร้างสรรค์

4.1.2 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลทางความคิดจากชุดข้อมูลที่ได้ สรุปรูปแบบในการสร้างสรรค์ รวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ (Expression) แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful) แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Kinesics) ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) และรูปแบบจากศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine Art) และงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การอธิบายกลไกการสร้างสรรคในรูปแบบของงานทัศนศิลป์ ที่สะท้อนสภาวะอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงภาวะความเจ็บปวดจากประสบการณ์ของผู้วิจัย จากแนวความคิดสู่การทดลองสร้างแบบร่างและพัฒนาไปสู่การสร้างสรรคผลงานจริง

4.1.3 สร้างสรรคผลงานประติมากรรม ชุดประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอโมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์

4.1.4 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์

4.1.5 สรุปและนำเสนอผลงาน ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์ ในรูปแบบนิทรรศการ

4.2 ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด เนื้อหาจากการตั้งคำถามในงานวิจัยและการทำความเข้าใจสภาพร่างกายที่ได้รับผลกระทบจากการมีประจำเดือนของตนเอง โดยการจดบันทึกลักษณะอาการทางร่างกายและจิตใจร่วมกับการศึกษาข้อมูลทางการแพทย์ สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกผ่านรูปทรงที่เป็นสรีระของผู้หญิง ใช้กรอบการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีสัญวิทยาเพื่อสร้างภาษาทางทัศนศิลป์ และศึกษารูปแบบจากศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art) ในการใช้วัสดุอันหลากหลาย รวมถึงผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลและทฤษฎีที่ส่งผลต่อความคิดนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานวิจัย ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับประจำเดือน กลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (Premenstrual Syndrome) (รัตนา สินธุภัค และคณะ, 2544, น. 43) เป็นกลุ่มอาการที่เกิดขึ้นก่อนมีประจำเดือน 1-2 สัปดาห์ สตรีวัยเจริญพันธุ์ร้อยละ 95 จะมีอาการก่อนประจำเดือน 1 อาการหรือมากกว่านั้น แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาการทางอารมณ์ และกลุ่มอาการทางร่างกาย อาการเหล่านี้จะเริ่มต้นหลังจากไข่ตก มักจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และจะค่อย ๆ หายไปหลังจากมีประจำเดือนไปแล้ว 3-4 วัน อาการที่พบบ่อย ได้แก่ อาการทางกาย เช่น ปวดท้อง ปวดเมื่อยหลัง ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย น้ำหนักขึ้น ตัวบวม เจ็บตึงที่เต้านม ท้องอืด ถ่ายเหลว มีสิวขึ้นมากกว่าปกติ ร่วมกับอาการทางพฤติกรรม อารมณ์ เช่น หงุดหงิด อ่อนไหวง่าย เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ที่มีอาการ PMS ยังมีภาวะปวดประจำเดือน ซึ่งเป็นอาการปวดท้องน้อยอย่างรุนแรงอีกด้วย ในสตรีบางกลุ่มมีอาการทางอารมณ์ เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล กลุ้มใจ คิดทำร้ายตัวเอง ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ขาดสมาธิ เป็นต้น อาการในกลุ่มนี้เรียกว่า Premenstrual Disorder หรือ PMDD ซึ่งจะมีความรุนแรงทางด้านอารมณ์มากกว่า PMS

โรคทางจิตเวชที่มีความสัมพันธ์กับฮอร์โมนเพศ จากความรู้ในปัจจุบันพบว่า อารมณ์และพฤติกรรมของมนุษย์มีอิทธิพลมาจากสารสื่อประสาท ซึ่งคือฮอร์โมนเพศ จึงทำให้สตรีมีโรคทางจิตเวชที่จำเพาะ เช่น ภาวะอารมณ์แปรปรวนก่อนมีประจำเดือน ซึ่งพบว่า 75% ของผู้หญิงที่มีรอบเดือนมาอย่างสม่ำเสมอจะเคยมีอาการอารมณ์แปรปรวนก่อนมีรอบเดือน และอารมณ์แปรปรวนที่รุนแรง พบได้ 3-8% ซึ่งเป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน และเป็นสาเหตุการหยุดงานบ่อยในสตรี โดยมีรายงานที่พบโรคซึมเศร้า

(Depression) ได้ถึง 30-70% ในสตรีที่เป็นโรคอารมณ์แปรปรวนก่อนมีประจำเดือนและมักจะมีอารมณ์ที่แปร่งในช่วงก่อนมีรอบเดือน (ชุดิมา หุ่่มเร่องวงษ์, 2549, น. 416)

4.2.2 ข้อมูลจากการสำรวจลักษณะการมีประจำเดือนของผู้วิจัย ลักษณะอาการของผู้วิจัยในช่วงก่อนมีประจำเดือน 1 สัปดาห์ จะมีอาการตึง คัดหน้าอก แน่นท้อง อวัยวะบางส่วนในร่างกายบวม น้ำ เช่น หน้า แขน ขา มีอารมณ์แปรปรวน หงุดหงิด อ่อนไหวง่าย ร้องไห้ง่าย ซึมเศร้าเสียใจไม่มีเหตุผล เมื่อประจำเดือนมา จะปวดบริเวณท้องน้อยอย่างรุนแรง ปวดหน่วงบริเวณอวัยวะเพศ ปวดตามข้อ หลัง สะโพก ต้นขา ท้องอืด ดังนั้น อาการที่ผู้วิจัยเป็นจึงจัดอยู่ในกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (PMS) ที่มักจะเกิดขึ้นในช่วงรอบเดือนและหายไปเมื่อมีประจำเดือนไปแล้ว 3-4 วัน และไม่มีอาการทางอารมณ์ที่รุนแรง (PMDD)

4.2.3 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย แนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ (Expression) คือ ประสบการณ์ที่อยู่ในจิตใต้สำนึก เช่น ความรู้สึกมีความสุข ความรู้สึกโกรธ ตลอดจนความรู้สึกตื่นเต้น หรือความรู้สึกกลัว เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งในการผลักดันบุคคลให้เข้าใกล้หรือออกห่างจากสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เมื่อมีอารมณ์ขึ้นแล้ว ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ภายในร่างกายด้วย (สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, 2520, น. 77)

แนวคิดเกี่ยวกับความเจ็บปวด (Painful) ความเจ็บปวด คือ ความรู้สึกทุกข์ทรมาน เป็นประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความรู้สึกของแต่ละบุคคล มีความเกี่ยวเนื่องกันทางด้านจิตใจ ร่างกาย และอารมณ์

Boss (1992, p. 1497 อ้างถึงใน มยุลี สำราญญาติ, 2536, น. 9) ได้ให้ความหมายของความเจ็บปวดไว้ว่าเป็นประสบการณ์การรับรู้ของแต่ละบุคคลที่สลับซับซ้อนในด้านชีววิทยาด้านจิตสังคม ยากที่จะให้ความหมายได้ชัดเจนลงไปหรืออีกนัยหนึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกายที่เกี่ยวข้องกับสังคม และวัฒนธรรมนั้น ๆ

ทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ตามแนวคิดของเอดมุนด์ ฮูสเซิร์ล (Edmund Husserl) นักปรัชญาชาวเยอรมัน ซึ่งเป็นการศึกษาประสบการณ์ชีวิตด้วยการค้นหา วิเคราะห์ และบรรยายปรากฏการณ์ที่เฉพาะเจาะจงอย่างเป็นอิสระ โดยปราศจากสมมติฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เน้นการทำความเข้าใจความหมายจากประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลได้ประสบเป็นหลัก (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) โดยมีกระบวนการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การหยั่งรู้ ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในฐานะที่ตนเองเป็นทั้งผู้กระทำและถูกกระทำจากประสบการณ์การมีประจำเดือน 2) วิเคราะห์ปรากฏการณ์ เพื่อหาแก่นแท้ในเชิงปรากฏการณ์นั้น และ 3) บรรยายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานข้อมูลตามประสบการณ์จริงที่ตนเองประสบ

ผู้วิจัยได้นำประสบการณ์ที่อยู่ในจิตใต้สำนึก อันเกิดจากการรับรู้ของตนเองผ่านการเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอกร่างกายมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิทยาของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เป็นแนวทางในการนำประสบการณ์การมีประจำเดือนของตนเองมาค้นหาความหมายของการเป็นบุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์นั้นในฐานะเป็นผู้หญิงที่ประสบกับอารมณ์ (Expression) ความรู้สึกเจ็บปวด (Painful) จากการมีประจำเดือน ผ่านการรับรู้ลักษณะอาการที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ

แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Kinesics) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่การแสดงออกทางภาษาร่างกายของบุคคลซึ่งถือเป็นระบบสัญญาณ (Sign) รูปแบบหนึ่งที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยท่าทาง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และทางร่างกาย เรียกรวมกันว่าภาษาทางร่างกายหรืออาการภาษา

คำว่า “kinesics” ในภาษาอังกฤษเป็นคำซึ่งบัญญัติขึ้นใช้ โดยเรย์ เบิร์ดวิสเทล (Ray Birdwhistell) ในปี ค.ศ. 1952 หมายความว่า การศึกษาการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อการสื่อสาร การเคลื่อนไหวทางร่างกายเป็นคำที่ใช้ในความหมายกว้าง ๆ รวมไปถึงการเคลื่อนไหวของศีรษะและใบหน้าด้วยเช่นกัน เบิร์ดวิสเทลประมาณว่ามีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมายซึ่งเกิดจากการเคลื่อนไหวทางร่างกายของมนุษย์มากกว่า 700,000 สัญลักษณ์ (Tubbs & Moss, 2000, p. 113 อ้างถึงใน ภาทิพัฒน์ ตรีสุกุล, 2551)

การเคลื่อนไหวร่างกาย มักจะเกิดจากความรู้สึกภายในของมนุษย์ จากแนวคิดการเคลื่อนไหวภายในสู่การเคลื่อนไหวภายนอก ได้อธิบายถึงเหตุผลที่มนุษย์ต้องเคลื่อนไหว 3 ประการ คือ (Boucher & Wiseman, 2011 อ้างถึงใน ปอรรักษ์ ยอดเนตร, 2561) 1) เกิดจากความต้องการอะไรบางอย่าง 2) เกิดจากความคิดอะไรบางอย่าง และ 3) เกิดจากความรู้สึกอะไรบางอย่าง ดังนั้นการเคลื่อนไหวที่ปรากฏจึงเป็นการเคลื่อนไหวที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างสมอง จิตใจ และปฏิกิริยาทางธรรมชาติ (สมพร พุราจ, 2554 อ้างถึงใน ปอรรักษ์ ยอดเนตร, 2561) ซึ่งส่งผลให้มนุษย์มีการแสดงออกท่าทางต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจ

ผู้วิจัยใช้การเคลื่อนไหวทางร่างกาย (Kinesic) ในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจ และร่างกายของตนเอง ท่าทางเหล่านี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่สะท้อนผ่านร่างกายเมื่อได้รับผลกระทบจากความเจ็บปวดในขณะมีประจำเดือน

4.2.4 แนวคิดในการใช้วัสดุ การเลือกใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ที่สะท้อนความเป็นผู้หญิง เช่น เชือก ไหมพรม หนังสือ สลัด ผ้าฝ้าย เป็นต้น วัสดุเหล่านี้นอกจากเป็นสิ่งที่ผู้หญิงใช้สร้างงานหัตถกรรมแล้วยังเชื่อมโยงไปถึงวัสดุที่ใช้ทำผ้าอนามัยในยุคแรกเริ่ม ซึ่งส่วนใหญ่ผู้หญิงมักจะใช้ของใกล้ตัวที่มาจากธรรมชาติในการซึมซับเลือดประจำเดือน โดยนำมาโยงลวดบริเวณหว่างขา ร้อยด้วยเชือก ผูก และมัดไว้ที่เอว (Elissa &

Susan, 2009) วัสดุที่นำมาใช้ทำผ้าอนามัยจากหลากหลายประเทศ เช่น ผู้หญิงพื้นเมืองอเมริกันใช้หนังควายหุ้มด้วยหญ้าอมอส ผู้หญิงกรีก โรมันใช้ผ้าสี (Lint) ผู้หญิงญี่ปุ่นใช้ป่าน ไยไหม กระดาษสา ผ้าฝ้าย

ในอดีต ผู้หญิงไทยนิยมใช้วัสดุจากผ้า ได้แก่ ผ้าชิ้น ผ้าชีริ้วเก่า ไหมพรมถัก ผ้าฝ้าย ในการซึมซับเลือดประจำเดือน โดยเย็บผ้าฝ้ายในลักษณะถุงผ้าในรูปทรงคล้ายกางเกงใน และบรรจุสำลี กระดาษฟาง หรือวัสดุจากธรรมชาติต่าง ๆ เข้าไปด้านในเพื่อรองรับเลือดประจำเดือน (อัปสร สีนสวัสดิ์, 2530, น. 2)

จนมาถึงช่วงศตวรรษที่ 19-20 มีการใช้ล้าลิผสมกับเศษกระดาษ ห่อด้วยผ้าพันแผล ซึ่งเป็นชนิดเดียวกันกับที่ใช้ซับเลือดทหารในสงครามพัฒนามาใช้ซับเลือดประจำเดือนในภายหลัง ทำให้ผลิตภัณฑ์สุขอนามัยของผู้หญิงถูกพัฒนาขึ้นมากในยุคสงครามทั้งในญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา (Maeno, 1998)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการใช้วัสดุจากผ้าอนามัยในอดีตมาสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อเชื่อมโยงกับความเป็นผู้หญิงและเรื่องราวของประจำเดือน เช่น การนำฝ้าย (Cotton) ซึ่งเป็นวัสดุที่ผู้หญิงใช้ทำผ้าอนามัยในอดีตมาเป็นวัสดุในการสร้างภาษาทางทัศนศิลป์ โดยใช้เชือกที่ทำจากฝ้ายถักทอเป็นผืน ห่อหุ้มหุ่นประติมากรรมเพื่ออุปมาถึงลักษณะทางกายภาพและห้วงแห่งอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในขณะมีประจำเดือน

4.2.5 ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง การถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ชีวิตผ่านมุมมองแบบผู้หญิงด้วยการใช้เทคนิค วัสดุ อุปกรณ์ที่แสดงถึงความเป็นสตรีเพศ (Feminine art) แทนความหมายในด้านอารมณ์ ความรู้สึก และใช้ร่างกายเป็นเสมือนภาพแทนที่แสดงอัตลักษณ์ของตนเอง แนวทางที่ศิลปินหลายคนเลือกใช้ เช่น Judy Chicago (1939) ศิลปินชาวอเมริกัน สร้างสรรค์ผลงาน Menstruation Bathroom (1972) ผ่านการถ่ายภาพอุปกรณ์ ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ผู้หญิงใช้ในช่วงมีประจำเดือน รวมถึงผ้าอนามัยที่ชุ่มไปด้วยเลือดในห้องน้ำของตัวเอง ผลงานแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้หญิงต้องเผชิญ ความลับของสตรีเพศในพื้นที่ส่วนตัวซึ่งเป็นแง่มุมที่สังคมอาจไม่ได้รับรู้มากนัก เป็นการอธิบายและสะท้อนกลับทัศนคติทางสังคมที่มีต่อประจำเดือนด้วยผลงานศิลปะ

Louise Bourgeois (1911) ศิลปินเชื้อสายฝรั่งเศส อเมริกัน สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สืบเนื่องมาจากความเจ็บปวดที่เป็นปมแห่งจิตใต้สำนึกในวัยเด็ก ทั้งเรื่องเพศและปัญหาครอบครัว จากความกลัวในอดีตเชื่อมโยงกับความกลัวทางกายภาพนำมาสู่การสร้างผลงานผ่านรูปทรงที่เป็นเรือนร่างของผู้หญิงซึ่งเป็นภาพแทนของตนเองในผลงาน Arch of Hysteria (2000) โดยใช้วัสดุคล้ายผ้าพันแผลสีชมพูปะเย็บต่อกันทั่วเรือนร่าง จัดวางด้วยการแขวนลอยกลางอากาศ เผยให้เห็นถึงสรีระของผู้หญิงที่ดูไม่สมส่วน ใบหน้าที่คล้ายกับพยายามกรีดร้องอย่างทรมาน เป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกอันเจ็บปวดผ่านการใช้วัสดุที่แสดงความเป็นบาดแผลกับรูปทรงของผู้หญิงที่ใช้แทนร่างกายของตนเอง

ประติมากรหญิงชาวเบลเยียม Berlinde De Bruyckere (1964) สร้างสรรค์ผลงานโดยเน้นการนำวัสดุเช่น แวกซ์ หนังสัตว์ ขนสัตว์ สิ่งทอ เหล็ก และไม้ มาสร้างพื้นผิวให้กับงานประติมากรรมที่เป็นรูปทรงร่างกายของมนุษย์ในท่าทางที่บิดเบี้ยว โค้งงอ ไม่สมบุรณ์ ในผลงาน Pascale (2003-2004) เรือนร่างของผู้หญิงที่ทำจากแว็กซ์ (Wax) และอีพอกซี ให้ผิวหนังที่ดูเสมือนจริง ประกอบกับการใช้ขนม้าที่นำมาทำเป็นผม เป็นการใช้วัสดุอันหลากหลายที่ทำให้งานประติมากรรมดูราวกับมีชีวิต ศิลปินนำเสนอความอ่อนแอและเปราะบางของสิ่งมีชีวิต ร่างกายที่ได้รับความทุกข์ทรมานจนบิดงอ ไม่ว่าคนหรือสัตว์ก็ไม่อาจต่อต้านพลังของธรรมชาติและความตายได้

จากการศึกษาแนวคิดและรูปแบบทางศิลปะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมนี้ ตามแนวทางของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art) ศิลปินหญิงมักจะใช้วัสดุ (Material) ที่หลากหลายซึ่งเชื่อมโยงไปยังความเป็นเพศหญิง เป็นสิ่งที่ตนเองมีความคุ้นเคย มีประสบการณ์ร่วม เช่น ผ้าหรือข้าวของเครื่องใช้ของผู้หญิง เป็นสัญลักษณ์ในการถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัวและความเจ็บปวดร่วมกับการใช้รูปทรงร่างกายที่เป็นเสมือนตัวแทนในการบอกเล่าเรื่องราวของตนเอง สื่อความหมายสภาวะเพศสภาพ ผ่านเทคนิคที่แตกต่างกันทั้งประติมากรรม (Sculpture) ศิลปะจัดวาง (Installation) ศิลปะจากผ้า (Fabric art) และสื่อผสม (Mixed Media) หรือผสมผสานแต่ละเทคนิคเข้าด้วยกันเพื่อสร้างผลทางการรับรู้

4.3 การสังเคราะห์ข้อมูลก่อนกระบวนการสร้างสรรค์

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แนวทางการใช้วิธีวิทยาของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการนำประสบการณ์การมีประจำเดือนของตนเองมาใช้ค้นหาความหมายของการเป็นบุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์นั้นในฐานะเป็นผู้หญิงที่ประสบกับความเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือน ผ่านการรับรู้ลักษณะอาการที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ประกอบกับการรวบรวมข้อมูลทางการแพทย์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ ผลงานศิลปะที่ถ่ายทอดผ่านมุมมองของผู้หญิง โดยมีแนวทางในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกผ่านวัสดุ อุปกรณ์ที่เชื่อมโยงไปถึงความเป็นผู้หญิงและการมีประจำเดือน ผ่านกรอบแนวคิดของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art) ในเรื่องการใช้วัสดุ สี และเรื่องราวไปสู่การสร้างสรรค์โดยใช้รูปทรงร่างกายของผู้หญิงซึ่งเป็นเพศสภาพของตนเองโดยมีแนวคิดการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Kinesics) ในการสะท้อนสภาวะความเจ็บปวดจากภายในสู่การแสดงออกด้วยภาษาท่าทาง ซึ่งเป็นกระบวนการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกที่ส่งผลต่อรูปแบบของผลงานศิลปกรรมชุด “ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์” จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดนี้ นำมาสู่กรอบแนวคิดและรูปแบบที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ที่จะสามารถนำไปพัฒนาสู่การสร้างสรรค์ในลำดับถัดไป

4.4 แนวความคิด

ถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ส่วนตัวด้วยวิธีการของทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยาการ (Phenomenology) ในการหาความหมายจากประสบการณ์การมีประจำเดือนของตนเองและตระหนักรู้ถึงภาวะที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานจากอาการปวดท้อง ปวดตามร่างกาย และอาการบวมหน้า ที่เกิดขึ้นร่วมกับความไม่มั่นคงทางอารมณ์ หดหู่ เศร้าเสียใจ ไม่ต้องการเผชิญหน้ากับผู้คน ผ่านรูปทรง (Form) มนุษย์โดยใช้การเคลื่อนไหวของร่างกาย (Kinesics) ที่แสดงถึงความเจ็บปวดจากภายในสู่ภายนอก ผสานกับการใช้วัสดุ (Material) อันหลากหลาย ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้หญิง และเชื่อมโยงไปถึงการเป็นวัสดุที่ผู้หญิงใช้ซับเลือดประจำเดือนในอดีต สร้างสรรค์ผลงานด้วยกระบวนการหัตถกรรมตามแนวทางของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art) เช่น การใช้เชือกฝ้ายถักทอห่อหุ้มร่างกายแทนอารมณ์ ความรู้สึกอัดอัด ความต้องการปลีกตัวจากสังคม ผ่านรูปแบบของผลงานประติมากรรมที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก เผยให้เห็นถึงภาวะความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนทั้งทางร่างกายและจิตใจ

4.5 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

จากผลงานสร้างสรรค์ทั้งหมด 4 ชุด ผู้วิจัยได้หยิบยกตัวอย่างผลงานชุด “Cocoon” โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์ ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพผลงานชุด “Cocoon” ขนาด 85 x 75 x 50cm เทคนิคสื่อผสม ปี พ.ศ. 2563
(ชาลิศา วงษ์มงคล, ประเทศไทย, 2563)

ผลงานประติมากรรมชุดนี้ต้องการที่จะถ่ายทอดเนื้อหาและการแสดงออกของภาวะทางจิตใจ ได้แก่ อึดอัด หดหู่ ปลีกตัว ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงก่อนมีประจำเดือนจนถึง 1-2 วันแรกของการมีประจำเดือน เกิดจากผลกระทบของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้อารมณ์ไม่นิ่ง เกิดอารมณ์ในทางลบต่อตัวเอง

โดยผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนการสร้างสรรค์ ดังนี้

ภาพที่ 2 ภาพกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน “Cocoon”

(ชาลิศา วงษ์มงคล, ประเทศไทย, 2563)

4.5.1 เมื่อได้แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน จึงสร้างภาพร่างจากภาพถ่ายคนนั่งกอดเข่า และนำมาร่างภาพเพื่อให้ได้ภาพตามจินตนาการ

4.5.2 ร่างภาพบนโฟมก้อน ทำการตัดแต่ง ขัดเรียบให้ได้รูปทรงมนุษย์ในแบบประติมากรรมลอยตัว (Round Relief) และทายางพาราเคลือบทับเพื่อสร้างพื้นผิว

4.5.3 ใช้เชือกฝ้ายย้อมสีชมพูฝาดักในแบบโครเชต์คลุมทั่วตัวหุ่นประติมากรรมแบบกระชับ เพื่อเน้นสรีระความเป็นผู้หญิง และทำทางที่อยู่ภายใต้เชือกถัก

4.5.4 สร้างแผ่นหยดเลือดด้วยเทคนิคเรซินโดยเลียนสีของประจำเดือน เพื่อนำมาจัดวาง (Installation Arts) คู่กับตัวหุ่นหลัก

4.6 ความหมายของภาษาทางทัศนศิลป์ที่ใช้ในงานสร้างสรรค์

วัสดุ ใช้วัสดุอุปกรณ์ตามแนวทางการสร้างสรรค์ของศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art) โดยใช้เชือกฝ้าย ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ทำผ้าอนามัยในอดีต ประกอบกับวิกผมซึ่งเป็นอุปกรณ์ของผู้หญิงมาเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกความเป็นร่างกายของผู้หญิงให้กับตัวงาน

สี โทนสีในผลงานจะเป็นโทนสีชมพูผาด มีคราบสีแดงบางจุด เพื่อเลียนสีของประจำเดือน และเป็นโทนสีที่สะท้อนความเป็นผู้หญิง

รูปทรง รูปทรงร่างกายของเพศหญิงในท่าทางที่แสดงออกถึงความทุกข์ การนั่งกอดเข้าและงอตัวก้มหมอบ สื่อสารถึงอารมณ์ความรู้สึกทุกข์ การใช้เชือกฝ้ายถักทอห่อหุ้มปกปิดทุกส่วนของร่างกายสะท้อนความรู้สึกความอึดอัด การเก็บตัว การสร้างพื้นที่ส่วนตัวเพื่อหลีกเลี่ยงจากโลกภายนอก และเป็นพื้นที่หลบภัยในขณะเดียวกัน

ขนาดและสัดส่วน อิงจากสรีระของผู้หญิง เพื่อภาพรวมที่ดูมีความเป็นมนุษย์ มีความสมจริง กำหนดสัดส่วนของอวัยวะบางอย่างให้มีขนาดใหญ่ เช่น แขน ขา เพื่อขับเน้นท่าทางและอารมณ์ความรู้สึก

การติดตั้ง เว้นพื้นที่ว่างโดยรอบ สร้างบรรยากาศด้วยการใช้ไฟสลัว โดยยิงไฟเข้าหาตัวงานโดยตรง ขับเน้นและเร้าอารมณ์ความรู้สึกหดหู่ ปลีกตัว สร้างการรับรู้และจินตนาการของผู้ชม

4.7 การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

ในผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้ “เชือกฝ้าย” เป็นวัสดุหลักในการสร้างสรรค์ เชือกฝ้ายเป็นวัสดุที่สามารถเชื่อมโยงไปยังความเป็นผู้หญิง (Feminine) เพราะฝ้าย (Cotton) เป็นวัสดุที่ผู้หญิงใช้แทนผ้าอนามัยในอดีต ผู้หญิงใช้เชือกฝ้าย ไหมพรม ซึ่งเป็นเส้นใยที่มีความนุ่มสำหรับซับซึมซับเลือดประจำเดือน และเชือกฝ้ายยังเป็นวัสดุที่ใช้ถักทอในงานหัตถกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้หญิง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้เชือกฝ้ายย้อมสีจากแก่นฝาง ซึ่งมีสีที่ใกล้เคียงกับประจำเดือน เป็นวัสดุหลักในการถ่ายทอดเรื่องราวของประจำเดือนและสะท้อนความเป็นผู้หญิงผ่านตัวงาน รวมถึงการใช้วิกผมซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์ของผู้หญิงขับเน้นสภาวะอารมณ์ให้กับผลงาน การทิ้งตัวของเส้นผมทำให้ศีรษะจมแนบกับลำตัวมากขึ้น สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกถึงความเศร้าโศก และสร้างอารมณ์ความรู้สึกถึงความไม่เป็นมนุษย์และความเป็นผู้หญิงในงาน (Feminine) มากขึ้น

การนำเชือกฝ้ายมาถักคลุม ห่อหุ้มตัวงานเหมือนกับดักแด้ เป็นการใช้เทคนิคทางหัตถกรรมในแบบของผู้หญิง (Feminine art) แสดงถึงความต้องการปลีกตัว การหลบหนีจากสภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการสร้างสภาวะอารมณ์ให้กับงานประติมากรรม ผ่านวัสดุและกรรมวิธีที่แสดงถึงความเป็นผู้หญิงทั้งหมด ท่าทางที่ใช้ในงานเป็นลักษณะการจัดสรีระร่างกายให้เล็กลง การกอดเข้า ศีรษะตก แขนทั้งสองข้างโอบล้อมร่างกายเอาไว้อย่างแนบแน่น มาจากแนวคิดการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Kinesics) เพื่อสื่อสารถึงอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจ การแสดงท่าทางเหล่านี้บ่งบอกถึงการป้องกันตัวเอง หรือต้องการอยู่กับตัวเอง

5. ประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจลักษณะอาการ สภาพร่างกายและจิตใจอันเกิดจากการมีประจำเดือน

5.2 ได้กระบวนการเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎี กับอารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์จากการมีประจำเดือน ผ่านการตีความจากจินตนาการของผู้วิจัยสู่การสร้างภาษาทางทัศนศิลป์

5.3 ได้องค์ความรู้ในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์จากกระบวนการศึกษา ค้นคว้า ทดลองในงานศิลปะแบบเหนือจริงโดยใช้ทฤษฎีสัญศาสตร์เป็นกรอบความคิด

5.4 ได้กระบวนการสร้างสรรค์เรื่อง ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์

6. ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์” มีกระบวนการสร้างสรรค์ซึ่งเป็นหนึ่งในขั้นตอนการวิจัยเพื่อหารูปแบบและวัสดุที่สามารถแสดงคุณลักษณะถึงความรู้สึกของผู้หญิงในสภาวะความเจ็บปวดทรมานจากการมีประจำเดือนได้ โดยนำประสบการณ์ของตนเองมาเป็นเนื้อหา กรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ผสานกับการเลือกใช้วัสดุและกระบวนการหัตถกรรมที่เชื่อมโยงถึงความเป็นผู้หญิงและประจำเดือน การถ่ายทอดความเป็นผู้หญิงผ่านแนวคิด การใช้วัสดุ และเทคนิคทางหัตถกรรมในการสร้างสรรค์ทำให้ผลงานชุดนี้สามารถสื่อสารถึงเรื่องราวซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง เป็นการมุ่งนำความคิดของผู้ชมเข้าไปสู่สภาวะที่ผลงานศิลปะเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวของความเป็นผู้หญิง ดังนั้นการใช้รูปร่างรูปทรงของผู้หญิงแสดงภาษาท่าทางที่เป็นความรู้สึกเจ็บปวดทรมานจากภายใน ผ่านกระบวนการทางศิลปะ และวัสดุอุปกรณ์ของผู้หญิงนี้จึงมีศักยภาพพอที่จะใช้เพื่อสื่อสารถึงประสบการณ์ความเป็นผู้หญิง การเชื่อมโยงแต่ละส่วนเข้าด้วยกันในผลงานประติมากรรมชุดนี้จึงสามารถถ่ายทอดเรื่องราวความเจ็บปวดจากการมีประจำเดือนที่เกิดขึ้นทางร่างกายและจิตใจตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เป็นภาพสะท้อนของการมีประจำเดือนที่เป็นผลกระทบที่เกิดโดยตรงกับผู้หญิง ผ่านรูปแบบผลงานประติมากรรมและศิลปะจัดวาง

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

จากการศึกษา สังเคราะห์ข้อมูลข้ามศาสตร์ และทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา ผู้วิจัยได้บูรณาการความรู้เหล่านี้และสร้างสรรค์เป็นผลงานชุด ประติมากรรม: ประจำเดือนและสภาวะความเจ็บปวดภายใต้อิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เปลี่ยนแปลงในร่างกายของสตรีวัยเจริญพันธุ์

งานวิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้ มีกระบวนการวิจัย การสังเคราะห์ผลวิจัย และการบูรณาการที่เชื่อมโยงการใช้ข้อมูลทางการแพทย์ ประวัติศาสตร์ และทฤษฎีทางทัศนศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงาน ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบศิลปะแบบผู้หญิง (Feminine art) ถ่ายทอดประสบการณ์ เรื่องราวของผู้หญิงที่สะท้อนการปกปิด ซ่อนเร้น และความบิดเบือนของสภาวะความเจ็บปวดของผู้หญิงระหว่างมีประจำเดือนผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesics) ที่เป็นอากัปกิริยาเฉพาะของผู้หญิง เมื่อร่างกายได้รับความทุกข์ทรมานจากการมีประจำเดือนผ่านรูปทรงของมนุษย์ที่มีสัดส่วนโค้งเว้าตามลักษณะทางกายภาพของผู้หญิง ผสานกับการเลือกใช้โทนสีของวัสดุและตัวผลงานที่ดูอ่อนหวาน มีความเป็นผู้หญิง (Feminine) ใช้เทคนิคการถักโครเชต์ที่เป็นกิจกรรมของผู้หญิง รวมถึงวัสดุ (Materials) ที่เกี่ยวข้องกับผ้าออนามัย ทำให้ผลงาน Mixed Media Sculpture แสดงคุณค่าของวัสดุซึ่งมาจากการศึกษาประวัติศาสตร์ผ้าออนามัยในวัฒนธรรมจากเอเชียมีคุณค่าและสุนทรีย์ในเชิงสัญลักษณ์ นำมาสู่การตีความที่ชัดเจนของวัสดุและตัวของสภาวะความเป็นผู้หญิง ความเจ็บปวด ได้อย่างหนักแน่นและเกิดสุนทรีย์ในงานสร้างสรรค์ชุดนี้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 การนำเสนอเรื่องราวของผลกระทบจากประจำเดือนในนิทานนิพนธ์เล่มนี้ เป็นกลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือน (PMS) สามารถนำไปต่อยอดในงานสร้างสรรค์โดยเน้นกลุ่มอาการที่มีความรุนแรงมากขึ้นได้ เช่น กลุ่มอาการก่อนมีประจำเดือนที่รุนแรง (PMDD) ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาการทางจิต

8.2 การสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนสภาวะความเจ็บปวดของผู้หญิงในระหว่างมีประจำเดือนผลกระทบจากการมีประจำเดือนทั้งทางร่างกายและจิตใจ อาจนำไปพัฒนาในงานสร้างสรรค์ด้านอื่น ๆ เช่น ในด้านสังคม วัฒนธรรม เป็นต้น

8.3 การออกแบบรูปทรงในผลงานสร้างสรรค์และการเลือกใช้วัสดุมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ปรากฏในผลงานสามารถแสดงออกได้ตรงตามเนื้อหาของแต่ละชิ้นงาน

8.4 ผู้ที่สนใจสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวกับเรื่องประจำเดือน อาจนำไปต่อยอดทางด้านแนวคิดในการใช้วัสดุจากผ้าออนามัยของไทยในอดีต เช่น กาบมะพร้าว หรือใช้ผ้าออนามัยในปัจจุบันในลักษณะการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา ในด้านรูปทรงสามารถสร้างสรรค์ในลักษณะอื่น ๆ อาจเป็นรูปทรงจากสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการมีประจำเดือนในชีวิตประจำวัน แทนการใช้รูปทรงของมนุษย์ ในรูปแบบของศิลปะจัดวาง สื่อผสม เป็นต้น

9. รายการอ้างอิง

- คุโรซิมิ ซาโอรุ, และซาตะ เซทสึโกะ. (2563). *รู้จักจริงเรื่องฮอร์โมน สุขภาพดีตลอดชีวิต* (อนงค์ เงินหมื่น, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- คำ ผกา. (2561). *เป็นเมนส์ ไม่ได้เป็นบ้า*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2564 จาก <https://thestandard.co/menstruation-not-abnormality/>
- ชุติมา หุ่มเรืองวงษ์. (2549). โรคทางจิตเวชในสตรี และความสัมพันธ์กับฮอร์โมนเพศ. *Chulalongkorn Medical Journal*, 50(6), 403-427. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2564 จาก http://clmjjournal.org/_fileupload/journal/193-4-5.pdf
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ปอรัญญ์ ยอดเนตร. (2561). การพัฒนาอวัจนภาษาในการสื่อสารผ่านกระบวนการสื่อสารการแสดง. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 11, 15-25. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jprad/article/view/148570/109267>
- ภาทิพย์ ตรีสุกมล. (2551). *หลักนิเทศศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มยุลี สำราญญาติ. (2536). *เปรียบเทียบความคาดหวังกับประสบการณ์จริงของผู้ป่วยเกี่ยวกับระดับความเจ็บปวดและกิจกรรมการพยาบาลเพื่อบรรเทาความเจ็บปวดหลังผ่าตัด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2563 จาก <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/29542>
- รัตนา สิ้นธุศักดิ์, เอกพันธ์ ฤทธา, ไพลิน ศรีสุขโข, เขมิกา ยามะรัต, เอื้อมพร คชการ, จงกล ตั้งอุสาหะ, และบุญเทียม เทพพิทักษ์ศักดิ์. (2544). *การศึกษากลุ่มอาการที่มีร่วมกับประจำเดือน*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทรเฒ, และสุรางค์ จันทรเฒ. (2520). *จิตวิทยาเพื่อความสุขในการดำรงชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนิรัตน์ ยั่งยืน. (2555). สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิง. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 31(2), 171-177. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.thaiscience.info/journals/Article/JSMU/10888218.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *พลังผู้หญิง แม่ เมีย และเทพสตรี: ความจริง และภาพแทน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- อัปสร สีนวาสดี. (2530). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับผ้าอนามัยในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2564 จาก http://www.tnrr.in.th/?page=result_search&record_id=242812
- Dooddot. (2560). #CAMPAIGN-เมื่อแบรนด์ผ้าอนามัยตั้งคำถามทำไมต้องใช้ของเหลวสีฟ้า? 'Blood Normal' วิดีโอโฆษณาจาก Bodyform กับความพยายามที่จะบอกกับทุกคนว่า การเป็นประจำเดือนนั้นมันช่างธรรมดา! สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://thestandard.co/menstruation-not-abnormality/>
- Elissa, S., & Susan, K. (2009). *Flow: The cultural story of menstruation*. New York: St. Martin's Griffin.
- Maeno, T. (1998). *A short history of menstruation and its absorbent clothing in Japan*. Retrieved March 17, 2021, from <http://www.mum.org/maenoth.htm>